

40.
40

DISPUTATIO INAUGURALIS
MEDICO - PHARMACEVTICA
SISTENS
LAPIDEM LYDIVM
MEDICAMENTORVM
BONAE NOTAE
REGNI MINERALIS
QVAM
AVCTORITATE ET CONSENSV
GRATIOSISSIMAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
CAROL. AVGVSTO à BERGEN,
MED. DOCT. ET PROF. PVBL. ORD.
EIVSD. FAC. h. t. DECANO
PROMOTORE AD CINERES COLENDO
PRO GRADV DOCTORIS
LEGITIMO MODO OBTINENDO
D. XXI. DECEMB. MDCC XLII. H. L. Q. S.
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBIIICIT
AVCTOR ET RESPONDENS
CAROL. CHRISTIAN. BRVMBEY,
Anhaltino - Bernburgensis.

FRANCOVRTI AD VIADRVM,
Litteris PHILIPPI SCHWARTZII, Acad. Reg. Typ.

46

DISPUTATIO INAVGVRALIS

MEDICO - PHARMACEVTICA

SISTENS

LAPIDEM LYDIVM

MEDICAMENTORVM

BOVAE NOTAE

REGNI MINERALIS

QVAE

AVCTORITATE ET CONSENSV

GRATIOSISSIMAE FACULTATIS MEDICAE

PRaeside

CAROLAVGVSTO BERGENI

MED. DOCT. PRO PUBL. ORD.

PROF. P. DECANO

PROMOTORE AD CENSURAS COLENDO

PRO GRADV DOCTORIS

INSTITVTO MODO COLENDO

D. XXII DECEMBRIS MDCCXXII. H. L. G. S.

PUBLICO EXAMINIVM EXAMINI SVBICIT

AVCTOR ET RESPONDENS

CAROL. CHRISTIAN. BRAMBEY

Analysta in Chemia

FRANCOPERT AD VINDOBVM

Licentis PHILIPPI SCHWARTZII, Acad. Reg. Typ.

MONSEIGNEUR
A SON ALTESSE SERENISSIME
MONSEIGNEUR
LE PRINCE REGNANT
D' ANHALT BERNBURG

V I C T O R
F R E D E R I C

PRINCE D' ANHALT DVC
DE SAXE

D' ANGRIE ET DE WESTPHALIE
COMTE D' ASCANIE SEIGNEUR
DE BERNBURG ET DE ZERBST, ETC. ETC.

MONSIEUR

A VON ALTESSE SERENISSIME

MONSIEUR

LE PRINCE REGNANT

D'ANHALT BERNBURG

VICTOR

FREDERIC

PRINCE D'ANHALT DUC

DE SAXE

D'ANGRIE ET DE WESTPHALIE

COMTE D'ASCANIE SEIGNEUR

DE BERNBURG ET DE ZERBST, etc. etc.

les occasions, je me suis de tout ce que

trouveis par la suite de la guerre

de la part de l'ennemi, et de tout ce que

M

MONSIEUR!

pres toutes les marques sensibles de clemence & de protection, dont VOTRE ALTESSE SERENISSIME a bien voulu honorer feu mon pere & toute ma famille en diverses occasions, je me flatte qu' ELLE ne desapprouvera pas la liberte, que je prens de LVI offrir le premier eslay de mes etudes academiques.

N.

N' ayant eu jusque ici pour bût, que de m' ac-
querir les connoissances necesaires à ma profes-
sion & convenables à un fidelle sujet, pour n' e-
tre pas tout à fait inutile au Public & a la Pa-
trie, je m' asfure, que VOTRE ALTESSE SE-
RENISSIME voudra bien continuer a m' honorer
de SA haute protection, recevoir avec SA cle-
mence ordinaire cette foible marque de ma re-
connoissance, & du tres profond respect, avec
le quel j' ai l' honneur d' estre

MONSEIGNEVR!

de VOTRE ALTESSE SERENISSIME

pres toutes les mannes faibles de
clemence & de protection, dont
VOTRE ALTESSE SERENISSI-
ME a bien voulu honorer seu mon
pere & toute ma famille en diver-

le tres humble & tres-obeis-
sant serviteur

Francfort sur l' Oder
le 21. Dec. 1742.

Charles Chretien Brumbey,

Q. D. B.

§. I.

Qui ingentem & pene innumerabilem instructæ officinæ pharmaceuticæ farraginem, quæ rerum undique conquistarum copia superbit, intuetur, simulque modum acquisitionis perpendit, quo ex omnibus mundi angulis per tot ambages & pericula mercantium multitudinem & varietate rerum naturalium thesauri corraduntur: quique porro attente considerat, quot impensis & quam longo artis exercitio bonæ notæ pharmaca, ex his omnibus præparentur, illi sane mirum non videbitur, vix unquam reperiri mercaturæ genus toties fraudibus & mercium adulteratione conspurcatum, quam quidem hoc est, cuius & pharmacopœi & simplicium dispensatores ordinario sese participes reddunt.

§. II.

His vero & similibus imposturis ac artificiis frenâ injicere, talique pessimo cacoëthi remedia opponere,

A

corda

cordatiores medici diu cogitarunt, quos inter LISET-
 TVM BENANCIUM ^a JOH. ANT. LODETTVM,
^b JACOBVM SYLVIVM ^c ab HORNICK. ^d ET-
 NERVVM, ^e HEIMREICHIVM, ^f JO. GOTTLÖB
 RICHTERVM ^g JOH. QUINCY ^h nominasse suffi-
 ciat. Absit autem, ut Augiæ hoc stabulum expurgave-
 rint, ut potius infinita reliquerint, curatius investiganda.
 Quorundam quoque scripta, ut BENANCHI & LO-
 DETTI, scommatibus & invectivis in pharmacopœos
 adeo scatent, ut pene dixerim, hos viros magis ex privato
 odio, quam veritatis amore ductos, calamum arripuisse.
 Alios videas pro temporis ratione veterum obsoletas, &
 non amplius usuales perstringentes formulas, alios; qui
 composita duntaxat, alios; qui simplicia ad examen
 revocare, ut merito nondum exantlatos hos labores
 desideratis pharmaceuticis apponere possimus. Aliæ
 quoque subesse possunt causæ, cur medici hactenus ne-
 gotium hoc penitus exhaurire renuerint, tum quia plu-
 res

^a Declaratio fraudium & errorum apud pharmacopœos
 commissorum, latine versa a Th. BARTHOLINO.
 Francof. ad Mœn.

^b Est dialogus ejusdem argumenti priori tractatui annexus.

^c De adulteriis simplicium medicamentorum cognoscen-
 dis vid. Opera ejusd.

^d Curieuse Fragen die Apotheker und Materialisten betref-
 fend.

^e Des getreuen Eckhardt ungewissenhaffter Apotheker.
 Grandfurt und Leipzig.

^f Tr. von moderation der Apotheker Taxe.

^g Diss. de Corruptelis medicamentorum. Dresd. & Lips.
 1732. 8.

^h Praelectiones pharmaceuticae. Angl. idiom. Lond. 1723. 4.

res technæ & imposturæ, præcipue in compositionibus pharmaceuticis tam difficiles sunt perspectu, ut ipsum Argum fallere possint, tum forte, quia satius ducunt abstinere à descriptione fraudium inconscientiosis pharmacopœis usitatarum, ne paucorum peccata plurimis fiant exempla.

§. III.

Quicquid vero subfit veritatis his nostris conjecturis id jure relinquimus iis, qui ex professo hanc materiam digne pertractandam suscipiunt; nos de specimine academico solliciti, ne quidem cogitamus de simili argumento ventilando, cum potius opus sit spissi alicujus voluminis, quam dissertationis academicæ. Quapropter de specialiori solliciti themate partem duntaxat hujus materiæ nobis expendendam, sumimus, ostensuri notas bonitatis medicamentorum regni mineralis, exclusis iis hac vice, quæ vegetabilis & animalis profapiæ sunt, ne loco inauguralis dissertationis tractatum & integrum librum, qui tamen inde certo certius nasciturus esset, conscribamus. In quo argumento specialiori evolvendo, ne viros probos ordinis pharmacopœorum offendere videamur, testamur potius humanæ salutis amore ductos unice, de custodibus ejus, medicamentis scilicet examinandis nos fore sollicitos, nullius fidem aut integritatem in dubium vocantes, sed hoc ipso singulorum innocentiam publico magis confirmaturos.

§. IV.

Rectissime historiæ naturales scriptores regnum fossile, seu minerale in tres classes dividunt, quarum

A 2

prima

prima exhibet petras seu lapides ex particulis simi-
 laribus, cunius ejusdemque naturæ constantes. Se-
 cunda comprehendit mineras, seu lapides compositos
 præter lapidosas particulas aliis peregrinis imprægnatos.
 Tertia sistit terras & lapides aggregatos partim lapide-
 is, partim salinis & metallicis constantes moleculis. Cor-
 pora autem mineralia quibus officinæ superbiunt, tanto
 videmus numero congesta, ut juxta hanc regni fossilis
 partitionem (§. 3.) nullam noverimus classẽ, quæ non
 incolas suos mittat in officinas. Visum hinc est juxta
 systematicam ejusmodi dispositionem omnium sim-
 plicium mineralium, & sub quovis horum titulo omni-
 um compositorum notas characteristicas bonitatis & in-
 tegræ tradere, quo servato confidimus fore nos non
 plane amethodice vel tumultuarie rem ipsam absolutu-
 ros esse. Equidem novimus lexicographiam hodiernis
 scriptoribus adeo exoptatam faciliorem nobis præmon-
 strare viam, dispositione subjectorum alphabetica, aut
 malum indicatam servare methodum, ut naturales
 historię cultores inveniãt, qua fortuna Minervam no-
 stram in hac dispositione systematica exercuimus.

§. V.

Prima classis regni fossilis (§. 4.) lapides ex parti-
 culis quasi similaribus constantes exhibet & tres iterum
 ordines sub se gerit, quorum primus apyros seu lapi-
 des in igne docimastico vix destructibiles sũt, quorum
 etiam paucissimi officinas pharmaceuticas ingrediun-
 tur, dotes enim medicamentorum vix ac ne vix quidem
 possident, neque rari sunt, neque propterea adulterati
 vendun-

venduntur pharmacopœis. Hujus indolis sunt *alumen plumosum Officin*: quod est species amianthi; nec non *talcum officinarum*, quod genericum nomen retinet, probe tamen differt a talco aureo, a lapide corneo, vel etiam tunicato.

§. VI.

Secundus primæ classis ordo (§. 5.) calcarios lapides, sive illos qui igne docimastico usti, & aqua rigati in farinam reducuntur tradit, hujus autem genus habes calcarium lapidem ex quo *calx viva* paratur, quæ non solum aquam sui nominis suppeditat, sed pauca quoque ingreditur composita, quæ propter pretii vilitatem naturalem suam integritatem conservant, & raro adulterantur. Spectat huc quoque *Lazulus lapis*, qui uti raro in usum vocatur medicum, magis ornatus causa custoditur.

§. VII.

Primæ classis (§. 4.) tertius ordo lapides vitrescentes, hoc est illos, qui igne docimastico in vitrum liquefcunt, sistit, cujus tamen genera & species quum nunquam, quantum scimus usui interno sint dicata sicco pede præterimus.

§. VIII.

Classis secunda regni mineralis exhibens mineras seu lapides compositos præter lapidosas particulis fa-
inis & metallicis impragnatos, (§. 4.) subjectorum, quæ pharmacia sua quoque facit, est feracissima, quare operæ pretium erit, classis hujus divisiones cum systematicis paulo curatius rimari. Distinguunt nempe hanc

classẽ in corpora salina, sulphurea & metallica s. mercurialia, qua divisione huic classi iterum tres ordines adscribunt.

§. IX.

In ordine primo classis II^{da}e (§. 8.) occurrunt nobis salia, quæ sunt corpora in aqua solubilia & sapida; quæ tamen iterum vel simplicia vel composita & aggregata audiunt. Genera hujus ordinis pleraque officinis pharmaceuticis nota sunt, non quod tam cruda, quam vario modo præparata usibus inserviant medicis. Hujus ergo ordinis primum sese offert *nitrum crudum*, quod quum diversam patriam & ortum agnoscat, diversis quoque puritatis gradibus gaudet. Puritas ejus cognoscitur ex figura crystallorum prismatica hexædra, & fremitu si flammæ injiciatur, pluribusque integritatis notis, quas tamen cum tanti momenti non sint, quam compositorum medicamentorum nitrosorum criteria hic omnes enarrare superfedemus.

§. X.

Nitri crudi productum est *nitrum purificatum*, cujus incontaminati notæ sunt siccitas, puritas, pelluciditas crystalli longi non nodosi vel articulati, figuræ pyramidalis (quanquam tamen figura ex aliorum sententia infallibile bonitatis signum non præbeat.) Huc pariter referimus, quod calidæ volæ impositum strideat & sponte frangatur, quod citæ fusionis in igne, facilis solutionis in aqua sit & frigoris sensum tum linguæ imprimat, tum aquæ cui miscetur conciliet, & denique quod carbonibus ardentibus injectum cum fragore in flammam erumpat

erumpat & deflagret. *Magnesia alba* lixivii nitri residuum lapide speculari, igne in pulverem verso, adulterata cognoscitur immisione in aquam calidam, quo facto hic pulvis ad fundum secedit.

§. XI.

Ad præparata nitri pertinet quoque *Spiritus nitri acidus* * qui integer & bonus judicatur ex limpitudine aquæ fontanæ instar; ex fumo vase aperto prompte erumpente; ex promptitudine solvendi camphoram injectam & mutandi in oleum supernatans. *Spiritus nitri dulcis* bene præparati notam habes si loco corrodentis aciditatis gratum & aromaticum linguæ saporem imprimat.

§. XII.

Nitrosæ profapiæ sal istud quod *arcanum duplicatum* ** officinis audit judicamus, cujus bonitates notæ sunt

* Notamus hic raro purum & homogeneum spiritum nitri a destillatoribus sylvæ Hercyniæ & Thuringiæ coëmi, nam propter difficiliorem nitri crudi comparationem vitriolum, vel pyritem & glaream sulphure prægnantem nitro ut plurimum sociant, quod quidem plus acidi suggerit spiritus, sed spiritus, acido vitriolico æque ac nitroso constantis. Cui circumstantiæ tribuendum existimamus, quod spiritus nitri dulcis ex ejusmodi spiritu nitri præparatus plus simplici rectificatione opus habeat, perquam gnari, spiritum vitrioli dulcem, antequam mitescat, ipso spiritu nitri plures rectificationes requirere.

** Qui *arcanum duplicatum* ex æquali parte vitrioli & nitri purissimi parant, ut præcipit Dispensatorium Brandenburgense pari jure hunc processum ad præparata

sunt sapor nitroso amarus absque sensu salis vitriolici, qui si adest nauseam movet & iterata calcinatione cum nitro corrigi debet. Ex observationibus selectis Hallensium ⁱ aliud criterium bonitatis colligimus ex gravitate specifica depromptum, illud enim arcanum duplicatum, quod ut vulgofit, cum vitriolo preparatur, crystallos dat omnibus aliis salinis hujus naturæ propter admixtum vitriolum specificè graviores, quam rem verissimam deprehendimus in experimentis staticis nuper institutis & in adjecta calci dissertationis tabula comprehensis.

§. XIII.

Aliud genus salis est scriptoribus historiæ naturalis sub nomine *maria* notum, quodque ex aqua marina fontium simplicium & medicamentorum excoquitur, vel ex terræ mineris sub forma solida effoditur. Unius ejusdemque naturæ sal marinum & fontium salinorum esse videtur, illud autem quod est medicamentorum fontium, ut sal Epsoniense, Seidschutzense, Carolinarum non tota quidem natura, sed operandi gradibus a se invicem recedunt. Sal marinum integris nationibus & maris accolis sufficienter prospiciens haud adulte-

vitrioli possent referre ex consideratione partis aqualis utriusque, ast quum plures methodi prosint arcanum duplicatum sine vitriolo preparandi, ac præterea in illa specie arcani duplicati quæ fit cum vitriolo omnis sapor vitriolicus exfulare debeat, malum potius preparatis ex nitro adnumerare hoc duplicatum arcanum.

i Tom. III. Obs. XI.

adulteratur, hinc in ejus bonitatis notas inquirere superfedemus. Productum hujus salis depurati & crystallifati chymicum est, *sal mirabilis* GLAUBERI, qui docente magno BOERHAVIO ^k ex duabus sequentibus notis optime cognoscitur, si nempe in pollinem redactus triplo aceti, aquæ, vini, cerevisiæ mistus & repositus ea congelare faciat, vel etiam si fusus in crucibulo cum quarta parte antimonii, id præter morem aliorum salium alkalico-acidorum mire admodum resolvat.

§. XIV.

Fontium medicatorum salia utpote infrequentiora & cariora additione peregrini sæpius corrumpuntur, quare hujus loci erit in notas characteristicas eorum, quæ maxime venalia sunt inquirere. Ordo primum tangit notas genuini *salis Epsoniensis vel Epsbamensis* recentere, quas tamen, judicantibus sic chymicis haud incelebribus, dare non possumus, horum scilicet experimentis convicti, sal Epsoniense in officinis venale nil minus esse, quam sal excoctum fontis Epsoniensis, sed esse potius artefactum facili ratione parandum. Præterquam enim, quod tale quid LENTILIVS ^l jam subolfecerit. CL. FRID. HOFFMANNVS ^m demonstravit, sal Anglicum Epsoniense, nunquam in tanta copia præparari posse, quanta circumfertur, hinc esse artefactum instar salis Glauberiani (§. 12.) ex sale communi cum acido vitrioli, vel aluminis paratum. Quod idem alibi ⁿ affirmat:

B

Ana-

^k Elementa Chymiæ. L. B. 1732. Tom. II. pag. 414.

^l Ephem. Nat. Cur. Cent. III. & IV. Obs. 173.

^m Dissert. de Sale Medicinali Carolinarum.

ⁿ Observ. Phys. Chym. 4. Halæ. 1722. pag. 304.

Analogon nempe salis Epsoniensis fieri posse ex alumine & sale communi, non vero ex alumine crudo, nec etiam ex sale communi simplici, sed potius ex mixtione soluta: aluminis mineræ cum illo lixivio, quod in coctione salis communis remanet, vulgo *die Mutter-Soode* per certam encheiresin procedit negotium. Eodem propemodum tempore idem prorsus confirmavit Cel. BOVL. DVCCIUS ° experimentis cum sale Epsoniensi institutis, quibus probatum dedit, aquam fontis Epsoniensis in data mensura continere duntaxat $\frac{1}{8}$ partem salis, adeoque impossibile esse hoc sal in tanta quantitate vendari, sed esse potius, aut sal nativum minerale, vel plane artefactum, quod magis probabile existimat, quia sicuti alumen in calcinatione, sic hoc sal in officinis reperiendum sub ipsa destillatione intumescit, unde non injuria concludit ipsius compositionem ingredi alumen.

§. XV.

Eadem prorsus fata experitur *sal amarum Bohemicum Seydschutzense* cui, licet per aliquot annos usuale fuerit, tabernarii æque ac pharmacopœi, quibus tamen differentia cognita esse deberet, sal vulgare Anglicum (§. 14.) substituunt. Quare qui decipi non amat, ad sequentes notas bonitatis necesse est attendat, ut 1.) crystalli salis Bohemici, nec a frigido, nec a calido aëre insignem patiantur mutationem, neque tam facile liqueant, ut sal Anglicum, ut 2.) in æquali mole cum Epsoniensi vulgari degustatum intensiorem amaritiam producat,

o. Histoire de L' Acad. Royale des sciences. Ann. 1718. P. 37.

dat, ut 3.) minus de salis communis sapore participet, quam sal Anglicum vulgare, ut 4.) crystallos habeat minores oblongos & nitidiores, quam sal Anglicum vulgare, quod ad cuboideam figuram magis accedit, & sicuti in humido aere facile liquefcit, sic & in calido facile quasi calcinatur & farinosam inducit superficiem, ut 5.) ℥j aquæ calefactæ hujus salis solvat unciam unam, aquæ frigidæ vero ℥j solvat ʒ. ʒ. & ℥ij. 6.) ut solutio hujus salis ab instillato syrupo violarum non viridescat, 7. lactescat vero ex affuso oleo tartari per deliquium.

§. XVI.

Notæ *salis Carolinarum*, quod licet hætenus in officinis non dispensetur, viribus tamen & Anglicanum (§. 14.) & Seydschüzense (§. 15.) superat, sequentes sunt, 1. crystallos sunt oblongæ majores, quam in sale amaro Seidschutzenfensi, coloris nivei, pellucidæ, hinc inde aquosæ. 2. Sal hoc in aqua solutum, vel in solida forma gustatum saporem præbet ex parte lixiviosum, ex parte amaricantem, cedentem tamen longe amaritiei salis Seidschutzenfensis. 3.) ℥j. aquæ calefactæ salis hujus solvit ʒx. & ℥ij. 4. Solutio salis Carolinarum instillato syrupo violarum viridis evadit. 5. Solutio hujus salis affuso oleo tartari per del. nullam patitur alterationem, nec unquam lactescit (§. 15. n. 7.) 6. Sal Carolinarum cum sale Ammoniaci tritaturum sponte liquefcit & odorem spargit penetrantissimum, quod plane non contingit cum sale Seidschutzenfensi, denique 7. sal Carolinarum aëri diutius expositum instar magnesiæ in tenuissimas moleculas dissolvitur.

§. XVII. *Originis magis compositæ est artefactum illud sal quod Ammoniacum vocatur, quodque notante O. WORMIO p̄ conficitur ex urinæ camelorum part. X. salis marini part. II. fuliginis lignorum part. I. invicem in aqua coctis, exsiccatis, sublimatis, solutis, iterum depuratis & coagulatis. Nostræ quidem dispositionis systematicæ intuitu hoc sal rectius ad producta regni animalis refertur, quoniam urinæ quantitas ex ingredientibus maxima est, libuit tamen hoc ipsum non solum propter sal marinum huc referre, sed etiam quod Celeberr. Auctores q̄ sub nomine salis arenarii mentionem fecerint salis Ammoniaci nativi, quod ergo revera soboles mineralis regni esse debet. Illud autem quod semipellucidum est, fere pellucidum in medio, striis longis parallelis basi nigra in placentis, supra planis, sphericis infra, satis densis & magnis, ubique ejusdem densitatis, odoris expers, saporis acris, optimæ semper notæ habetur. His alii addunt, quod sit sonorum, si pulsetur, quod saporem fere habeat salis marini, sed longe penetrabiliorem, quod in aere aperto sponte, cito, totum diffluat in muriam limpidissimam falsissimamque. Secundum M. B. VALENTI-NVM r̄ præferendum sal Ammoniacum in tabulis allatum illi, quod in forma panis mittitur. Cæteroquin pluri-*

p Museum Wormianum s. Historia rerum rariorum Lugd. B. 1655. fol.

q H. BOERHAVE Elem. Chem. T. I. p. 44.

r Museum Museorum oder Material Cammer. fol. Frankfurt am Mayn 1704. pag. 426.

pluribus compositis ex hoc sale refertæ sunt officinæ. *Spiritus salis Ammoniaci cum cineribus clavellatis parati* bonum est criterium si cum spiritu vini rectificatissimo congeletur. *Spiritus salis Ammoniaci volatilis*, vel etiam *salis Ammoniaci volatilis* optime parati signum præbet, si alterutro posito in vase aperto, cui aliud simile bono spiritu nitri acido (§. II.) repletum ad latus ponitur, notabilis effervescencia in aëre, vasa ambiente, oriatur, curiose id notante BOERHAVIO. Denique *Spiritus salis Ammoniaci cum calce viva paratus* ille est optimus, qui extempore ex mixtione pulverisati salis Ammoniaci & calcis vivæ in pollinem redactæ exsurgit.

§. XVIII.

De *Borace* cujus prosapia sit, docti inter se dissentiunt, aliis eandem pro artefacto, aliis pro sale nativo habentibus. Neutram horum sententiam amplectentes potius statuimus, nativam æque ac artificialem dari, illam ex Hungaria & Transylvania vel plane ex India & Persia ad nos mitti, hanc esse boracem Venetam, conjecturante SCHROEDERO ex nitro, sale communi, sale Ammoniaci & tartaro calcinato, confectam. Nativæ boracis quam chrysocollam fossilem vocat BOERHAVIVS ^t characteres sunt, quod sit figuræ variæ, magnam aquæ, vigecuplo majorem copiam ad solutionem requirat & calorem magnum, sapore amarescente, sed dulcescente in exitu, neque acido neque alcalico, ad ignem facile fluat ubi,

B 3 simul

^s l. c. T. II. p. 336.

^t l. c. p. ead.

finul in spumas se effundit aquam plurimam dimit-
tentes, residuum in vitrum commutatur, & metallo-
rum fusionem acceleret. Frustra boracis Venetæ opti-
mæ sunt candida, nitida, crystallina, transparentia, dura,
sicca nec liquefcentia in aëre humido. M. B. VALEN-
TINVS ^u his notis addit boracem in igne insigniter
intumescere, quod adeo non facit si alumine * adul-
terata fuerit. Hactenus recensita salia (§. II-16.) no-
tam characteristicam minime contemnendam ex ipso-
rum gravitate specifica suppeditant, quam vide sis in
tabula statica salium nova calci dissertationis adjecta.
Denique salium alcalinorum fixorum familia, uti sunt
ignis producta, remote autem prosapiæ vegetabilis, hu-
jus loci non sunt.

§. XIX.

Novum genus ordinis primi (§. 9.) classis secun-
dæ constituit *alumen*, quod est verum fossile, vel e saxo
vel e terra bituminosa, præmissa incensione, deliquio
in aëre, solutione, præcipitatione, inspissatione, cry-
stallificatione paratum, sed quum vile admodum sit,
ubique

^u l. c. p. 20.

Ex allegata BOVLDVCCII (§. 13.) observatione li-
quet, sal Anglicum vulgare cum alumine corruptum
in destillatione aque intumescere ac alumen facit in
calcinatione, proin hæc a VALENTINO relata boni-
tatis nota contradictionem quandam involvere vide-
tur. Ast qui largitur, majorem, ut etiam experientia
restatur, semper intumescantiam observari in bora-
ce quam alumine, videbit, boracis intumescantiam
minui debere admixtione aluminis, sicque nullam hic
esse contradictionem.

ubique habetur nec adulteratur, multo minus compositionibus pharmaceuticis, nisi paucissimis, admiscetur, quare ulterius progredimur.

§. XX.

Sub eodem ordine comprehendimus *vitriolum*, amplissimum concretorum fossilium genus, cujus characteres generales sunt, quod in igne spumet & particulis metallicis imprægnatum sit; figuram habeat rhomboideam dodecaëdram & acidum purum contineat. Propius ad examen revocatum omnibus suis speciebus basin dat ferrum & cuprum, acidus vero sulphuris succus aqua dilutus solvens præbet, qui metallicas particulas disponit & ordinat, toti concreto figuram & perspicuitatem conciliat. Quinque autem species vitrioli innotuerunt, nempe vitriolum Cyprium, vel Romanum penitus cœruleum, solo cupro refertum; vitriolum viride solo ferro imprægnatum; vitriolum cœrulescens ferro plurimò, paucò cupro constans; vitriolum album, unicum scilicet, quod de zinco participat, imprimis Goslariense, unde specifici usus in collyriis, & denique vitriolum rubrum seu chalcantum verum, quod pariter ferro imbutum est. Cum ergo hæc nativa salina corpora externo aspectu sic satis, distinguntur, sequitur ut inquiramus in notas, bonitatis compositorum ex vitriolo. Species vero præparatis vitriolicis inservientes imprimis sunt vitriolum viride & cœrulescens, utrumque in Germania reperendum, ex quo imprimis destillatores Thuringiæ *oleum* & *spiritum vitrioli* fortissimo igne eliciunt & in officinas mittunt.

mittunt. Olei vitrioli probe saturati & preparati signum est, si non ebullit, nisi igne fere sexcentorum graduum therm. FAHRENH. magni. Idem facile etiam cognoscitur ex suo pondere, cujus intuitu reliqua fluida fere omnia vincit & superat. *Spiritus vitrioli* secundum regulas artis rite paratus fontanæ aquæ limpiditatem habeat, & acidus sit, maxime probatur ex combustionem papyri in igne aperto, cui aliquot guttæ hujus spiritus instillatæ sunt, quæ in totidem maculas nigras commutantur. Deinde quoque licet tam ponderosus non sit ac oleum vitrioli, gravior tamen est multis aliis spiritibus mineralibus. De *Pblegmate vitrioli* ad tincturas inde parandas adhiberi solito monemus, ad probitatis notas pertinere, id ipsum sæpius fuisse rectificatum, ne tincturæ citius quam par est, corrumpant.

§. XXI.

Ordo secundus classis secundæ (§. 4.) sub se comprehendit corpora sulphurea, in igne fumantia & odorata & generum multitudine dives est; quorum primum hic nobis esto *Ambra*, quam hodie non amplius cetorum excrementum credunt eruditi, postquam ex itinera facientium fidelissimis relationibus comperitum habent, eam potius speciem bituminis esse, quæ proxime natura sua ad succinum accedit. Rationes hoc ipsum confirmantes sunt, quod ambra grysea ardentibus carbonibus injecta odorem spargat succino quadantenus similem, quod in solutione eadem pro pmodum menstrua agnoscat cum succino; quod ejusdem naturæ producta suppeditet per destillationem in

in igne aperto ac succinum. Sed nos de requisitis genuinæ ambrae magis solliciti statuimus eam esse bonam, quæ levis, sicca, cereæ consistentiæ, non tamen uniformis substantiæ, fragilis quidem, sed utcumque tenax, interne scatens multis maculis nigris, odoris fragrantis & suavis, saporis nec amari, nec austeri, nec acidi, nec falsi, per candelam inflammabilis, super carbones ardentis fusilis, incinerata tota deflagrans sine residuo corpusculorum terreorum, quod adulterii nota est, neque in aqua calida, neque inter digitos tam cito ut cera emollienda, sed magis resistens. * Suppetit quoque aliud experimentum, quo acu ignita perforatur ambrae frustulum, cui si bonæ notæ est, liquatæ pingvedinis, sive bituminis vestigium adhæret, recte autem ex VALENTINO monet CL. NEVMANNVS ^v hoc non infallibile esse signum, cum in aliis ambrae speciebus, quæ pluribus simul sumtis tentaminibus succedaneæ deprehensæ sunt, idem profus contingat. Neminem vero novi, qui virtutis & bonitatis notas melius tradidisset E. KAEM-

* Contrarium hujus ultimi experimenti allegat Cel. ETTMULLERVS Oper. T. I. p. 933. appellans genuinam ambram, cujus frustulum ex reliqua massa unguibus decerptum & hinc inde calida manu agitatam ceræ instar mollescit, contra falsam esse quæ sic tractata abit in frustula. Nos vero in dubio hoc casu certiores facturi experimentum in ambra grysea & nigra, sicut nempe ex officinis nostris haberi potuit, reperimus, invenimusque ambram gryseam emollitioni resistere & pulverulentam manere, nigram vero æque facile ac ceram impressiones pati.

W. Disquil. de Ambra. Dresdæ. 4. 1736. p. 83.

KAEMPFERO, * qui optimam notam sic describit. Si candenti laminæ ambrae grana imposita suffitum produnt adulterium est, & cineris paucitas bonitatem declarat. Sinenses ex ambris bonis optimam reputant, cujus rasura aquæ calidæ immisâ & operculata, exactius disjungitur & liquefcit. *Ambra essentia*, vulgo judicatur sincera, quæ cum aquis mixta lactescit, sed fallere potest experimentum, quia olea in spiritu vini soluta, quæ utique per adulterium commixta esse possunt ambrae, semper lactescunt, quo experimento superfedere possunt, qui pro ambrae menstruo bonum rosarum vel liliorum convallium spiritum seligunt.

§. XXII

Ad corpora electrica, peculiare genus in ordine secundo classis secundæ (§. 4.) constituenta suo nunc jure referimus *succinum*, quod sulphuris bituminosi progenies est, & sale acido liquido in solidas glebas concrefcente, tum & oleo fossili constat, totum in igne ardens & fluens, cujus maxima copia & proventus Prussiam agnoscit patriam, utcunque non negandum sit, id ipsum & alibi, sed rarius inveniri. Optimum & genuinum cognoscitur ex insigni vi electrica, in aliis concretis bituminosis frustra eodem gradu quaesita; ex odore accensi succini huic individuo prorsus peculiari; ex difficili solutione in spiritu vini; ex sale volatili acidæ naturæ, quod destillatione succini veri elicitur. In regionibus à Prussia remotis frequentius adulteratur & quidem substituto hunc infinem gummi de Loock, quod

* Amœnit. exotic Lemgow. 4. 1712. p. 635.

quod ob similitudinem cum succino vero pseudo-succinum vocari consuevit, & copiose ex America in Europam transfertur, distinguitur tamen facile ex minori electricitate, ex absentia odoris succinei si accenditur, ex facili solutione in spiritu vini, denique quod neutiquam in destillatione sal volatile acidum suppeditet. *Sal succini volatile* aciditate sua facile sese distinguit à similibus chymicis productis, quare etiam BOERHAVIO y sufficit hæc nota, dicenti: „exhibet unitum, cum modum mihi cognitum, quo acidum rerum forma solida salina obtinetur; id enim in nulla vel vegetabili, vel animali vel fossili perspicitur. *Tinctura succini cum alcabole vini parata* optimæ præparationis iudicatur, si est saporis aromatici amarescentis, mire rescipientis cum sensu quasi adstrictionis; sique frigori exposita turbatur & farinoso-resinosam materiam in fundum deponit.

§. XXIII.

Novum genus classis secundæ (§. 4.) ordinis secundi (§. 20.) constituit *sulphur tum vivum*, tum in variis suis mineris delitescens. Est autem sulphur corpus fossile, in frigore durum, facile conterendum, in calore moderato fluens forma liquefactæ ceræ, totum elevandum in vase clauso, in igne deflagrans citissime cum flamma cœrulea & vapore volatili animalia suffocante. Tot autem qualitates, quæ in definitione sulphuris occurrunt, sufficientes notas characteristicas præbent illud ipsum rite cognoscendi; ut taceamus frequentissimum ubicunque terrarum proventum subjectum hoc

20

C 2

minerale

y. L. c. T. II. p. 287.

minerale reddere vile admodum & technis improborum ideo non expositum, quæ magis sese exferunt in sulphureis præparatis. Huc spectant *flores sulphuris*; bonitas extollitur, si sunt leves, pallido-flavescentes, teneri & subtiles bonique odoris. Pulverisati laminæ ferreæ candenti impositi & incensi deflagrare debent, nullo deposito sedimento, quod si forsan terreum deprehenditur, per farinacea colorata inductæ fraudis indicium est. Ceteroquin caveamus oportet, ne flores sulphuris jam jam præparandi unquam fiant speciebus admixtis, quæ semper in sublimatione comburuntur & artificis intentionem eludunt.

§. XXIV.

Subjecta tertii ordinis (§. 8.) classis secundæ, (§. 4.) vocantur corpora mercurialia sive metallica, quæ igne fusa, depurata, specialius dicuntur metalla, quæque sunt vel perfecta vel imperfecta, singula autem sub hoc ordine comprehensa varia constituunt genera, quæ chymicis tradita innumera pene constituunt medicamenta. Primo loco in medium producimus metallum istud fluidum *hydrargyrum*, *argentum vivum*, sive *mercurius currens* dictum, quod sæpissime ob pretium ipsi statutum, copula ignobilioris metalli corrumpitur, quare iis opus erit cautelis, quibus observatis, purum & intemeratum comparari possit. Hæ autem desumuntur 1. ex gravitate specifica, qua mercurius purus ad aquam putealem juxta Societatis Regiæ Britannicæ accuratissime capta experimenta se habet, ut 14. ad 1. 2.

ex

z Transact. Philosoph. Anglican. n. 169. n. 199.

ex ipsis menstruis, quæ unice sunt aqua fortis & aqua regis, 3. ex nativo splendore speculi polituram superante, summa mobilitate & fluiditate, 4. traiectione extemporanea per corium 5. omnium securissime ex ipsa destillatione. Hæc omnia non procedunt, vel locum habent, si mercurius plumbo vel stanno adulteratus sit.*

C 3

§.XXXV.

* Mirabuntur forsitan, qui omnem cinnabarim propter inertiam putatitiam & virium impotentiam ex medicamentorum catalogo expulsum volunt, quod nos in puritatis ætæria tam sollicitè inquiramus; ast liceat nobis, huic sententiæ neutiquam subscribentibus rationes hujus asserti paulo curatius examinare. Sulphuris proportionem ad mercurium in cinnabari vulgo determinant ut 1. ad 7. Dicunt ergo, si cinnabaris agit in corpus humanum, id unice mercurio esse tribuendum, nec ad tantillum sulphuris attendendum: mercurius vero ut agat, divisus sit necesse est in moleculas minutissimas, & sale acido plus minus imbutas: sed neutrum horum reperitur in cinnabari; neque sal acidum per mixtionem sulphuris communicatur mercurio; neque mercurii moleculæ tam minutissime sunt divisæ, quin potius addito sulphure adeo figuntur, ut a viribus vitæ nunquam sint solubiles; ergo nullas exerit vires. Respondemus: merum esse postulatum, parvam sulphuris portionem non agere posse, idque tale, cui experientia refragatur. Qui enim sit quæso, quod effectus, scil. diaphoresis in ratione propinata largioris dosis cinnabaris cujuslibet certo certius increseat? nisi virtutem in alterutro ingredientium vel in utrisque combinatis supponamus. Absonum foret hoc tribuere apparatus lecti & stragulorum ad sudores sese componentium, alias enim fallacia causa non causa in virtute omnium leniorum diaphoreticorum, etiam

§. XXV.

Minera hydrargyri (§. 23.) est vel *cinnabaris nativa*, vel etiam minera mercurialis varii habitus & conditionis. *Cinnabaris nativa* lubenter seligitur illa, quæ maxime est ponderosa, exaltatæ rubedinis & splendoris, nam quo intensius rubet, & ponderat, eo plus hydrargyri continet. *Cinnabaris factitia* externis vestigiis probandæ signa sunt lapides ponderosi, splendentes coloris parpureo brunnei, exterius longis spiculis instructi. *Cinnabaris Antimoni* puritas rectificationem semper supponit. Pretiosæ autem quadantenus cum sint cinnabares mirum non est, ipsas a corruptione liberatas non mansisse,

regni vegetabilis & animalis accusanda foret. Quoad mercurium concedimus eum non agere posse nisi moleculis minutissime divisis: sed nullum dubium est, cinnabarim in subtilem pollinem contritam, ut cunque adhuc sulphuri maritatum, osculis lacteorum longe minores exhibere particulas, adeoque transituras vasa lactea, & subituras sanguinem. Nunquam fecimus periculum, sed ex fida relatione accepimus, catulum famelicum colarata cinnabarini pollinis emulsione saginatum, & cultro anatomico subjectum, ameno spectaculo rosei coloris exhibuisse vasa lactea. Ubi vero cinnabaris subire poterit sanguinem, suarum particularum solo pondere id efficiet, quod quælibet particulis sanguinis specificè graviora, nempe reliquis humoribus mixta & mota multo celerius ferentur pervasa & motum diutius servabunt, quare particula cinnabarina in reliquorum fluidorum moleculas irruentes excessu virium velocitatis plus penetrabunt, fluida, comminuent & ad secessum in vasa lateralia occasionem dabunt.

manfisse, fed vel additione minii, vel fanguinis draconis adulterari confueviffe. Sequentem ergo integritatis notam communicat de JVSSIEV: ^{aa} Pura nempe fi est cinnabaris factitia, portio ejus pulverifata, laminæ candenti injecta, flammam excitabit in medio, ubi maxime denfa est, cœruleo-violaceam inodoram; quæ fi ad rubedinem inclinât, minio, vel calce rubra plumbi falsificata judicatur. In eodem experimento, si momento injectionis pulveris ebullitio & fumus odoratus sentitur, fangvinem draconis commixtum revelat.

§. XXVI.

Præparatum mere mechanicum, quod porro ex mercurio & sulfure in officinis proftat *æthiops mineralis* vocatur. * Hoc propter potiorem mercurii partem quam recipit à nobis ad mercurialia refertur. Pulvis hic rite præparatus

aa Memoires de l'Academie Royale des sciences. An. 1719. pag. 356.

* Eandem quam de cinnabari, (§. 24.) hic etiam circa æthiopem mineralem querelam contra illos movere cogimur, qui hoc egregium medicamentum ceu iners & fatuum rejicere non hafitant. Causas hujus præfcriptionis non alias adferunt, nisi quod sulphur & mercurius in hoc composito nimis funt fixati, quam ut viribus vitæ separari & feorsim operari poffint, imo potius bina hæc combinata non nisi vi fuæ inertix & ponderis corpus gravari. Aliter perfuafi funt, qui norunt æthiopsis vim diaphoreticam increfcere pro majori sulphuris parte juncta. Illi vero qui porro per experimenta convicti funt æthiopem mineralem a que bonum effe anthelminticum ac mercurium ipfum, haud irritè concludunt: sulphur & mercurium feperatim

paratus debet esse inodorus, insipidus, nullo modo acris, nec facile cum alio pulverulento, quocunque integre vel in totum miscendus. Ob simplicem præparationis modum, quo nihil aliud intenditur, nisi particularum mercurii cum sulphure miscela, præparationis dexteritas cognoscitur sequenti experimento, si nempe tantilla moles ejus microscopio composito sat parva lente objectiva instructo supponitur & nulli globuli mercuriales apparent, sic enim de intima miscela sulphuris & mercurii certius quam nudis oculis fidentes judicare possumus. Obiter hic quoque notare consultum ducimus, præstare semper æthiopem mineralem in variata proportione sulphuris & mercurii in officinis pharmaceuticis existere præparatum, quo magis enim expulsiu & diaphoreticum scopum habent medici, ut in pruriginosis adfectibus fieri assolet, eo melius faciunt æthiopem ex æquali pondere mercurii, & sulphuris compositam præscribere.

§. XXVII.

Ad præparata mercurialia nunc quoque *mercurius sublimatus* referendus est qui recte præparatus, crystallos habeat nitidas, splendentes, niveas & pellucidas, non admodum ponderosas vel densas; olei tartari perdeliquium adspersione vel etiam tritura, cum sale tartari candidissimum suum colorem mutet protinus in citrinum
feu

hic agere posse, & æthiopem ad minimum tales edere effectus, qui sub copulatione arctissima utriusque ingredientis vim agendi alterutrius in actum deductam non excludunt.

seu croceum, qui vero fuscum vel nigrum inde contrahit colorem vitio laborat. Alii mercurium sublimatum exploraturi carbonibus vivis injiciunt, quod si nunc rite præparatus est, statim inflammatur & cœruleam flammam spargit, alius vero color adulterationem indicat. Prodentem forsan flammam alliacium odorem, cave, ne plane arsenico corruptus sit.

§. XXVIII.

Aliud iterum hydrargyri præparatum est *mercurius præcipitatus*, cujus virtutem ac bonitatem sequentibus experimentis explorant, aut enim tantillum ejus inspergunt carbonibus vivis, aut frustulum auri puri cum eo fricant. In primo experimento, si totus deflagrat in igne, nec pulverem residuum format, probitate non caret, sin minus, minio est corruptus; in altero legitimum hoc medicamentum aurum reddit album.

§. XXIX.

Huc pertinet quoque *mercurius dulcis*, cujus legitima præparatio cognoscitur ex crystallis parvis, nitidis, splendentibus, duris, ad gustum insipidis, quæ pulverisatæ pallide flavescens colorem induunt & cochleari argenteo impositæ nullum nigrorem conciliant argento. Minus recte compositus ex sapore pontico & maculis argentum defœdantibus cognoscitur. Ex numero autem sublimationum virtutem ejus omnes non æque æstimant, quia si nimis dulcificatur, purgantem vim amittit.

D

§. XXX.

§. XXX.

Aurum metallorum princeps, quod novum genus hujus ordinis (§. 23.) constituit, quibusdam ineptum, aliis desideratissimum habetur pharmacie objectum. Nos medium ituri tutissimum judicantes, non quidem omnem vim medicam auro denegamus, sed neque multiplicia illa, ab aliis data encomia concedimus, satis convicti, quam longe plures aurum virtutes morales, & politicas possideat præ medicis. In tenuissimas laminas malleatum, *aurum* sic dictum *foliatum* constituit, quod varia tam solida, quam fluida forma parata medicamina subit, purum vero hoc est, si totum in aqua regis dissolvitur. *Bezoardicum solare*, quod aurum obryzum desiderat, communiter purpureo se colore commendare debet, si bonitatis notam præ se fert. *Aurum fulminans* vero, quod est auri soluti ex aqua regis præcipitatum, oleo tartari per deliquium factum, debet esse pulvis gryseus pontici saporis, qui si deficit significat calcem auri ex nimia olei tartari per del. affusione vim suam eccoproticam amisisse, & in inertem, corpori magis nocivam quam proficuum calcem conversum esse. De *tinctoris solaribus* non multum solatii spondemus, imo potius statuimus plerasque esse supposititias. Nolumus tamen tacere istos characteres, sub quibus auctores tincturam auri veram describunt, & hi sunt: Tincturam esse coloris egregie purpurei; intra corpus sumptam paulo largiori dosi nullos excitare vomitus: corpus solare post extractionem relinqui album: nec unquam in aurum reducibile: menstruum denique non esse corrosivum.

§. XXXI.

§. XXXI. *Abideri* sive *cuprum* est
 Eiusdem ordinis (§. 23.) genus habemus in *argenteo*
 cuius præparatum est *lapis infernalis lunaris*. Probitatis
 notæ explorantur & dijudicantur ex colore brunneo ad
 ferragineum accedente, siccitate tali, quæ lapidem in
 humido aëre deliquescere non finit, ex facto experi-
 mento: si quando nudum lapidem papyro, vel manu
 detinemus, neutrum erodat, vel inflammet. In quibus-
 dam officinis prostat etiam *bezoardicum lunare*, quod
 tamen raro præscribitur ob suspicionem sociati cupri,
 quod se semper ex ingrato sapore & colore viridescen-
 te prodit, naturaliter tenacissime argento adhærere,
 & ne quidem per cupellationem separabile, ignis fusorii
 vires eludere solet. Idem valet de *vinctura lune* quæ
 iudicantibus in arte peritissimis colorem suum cœrule-
 um, vel viridem a cupro mutuatur.

§. XXXII.

Sub eodem (§. 23.) ordine consideramus *cuprum*, quod
 etiam medicamenta interna largitur, quæ tamen ceu
 minus tuta vel fida sicco præterimus pede, optantes po-
 tius, ut medici ab his & similibus abstineant. Aliqua-
 lis & quidem usus externi esse poterit *aes usum*, quod
 rite præparatum cognoscitur externe ex colore gryseo-
 ferrugineo, interne ex rubicundo-splendente, & per
 trituram magis rubente; quod si enim duo æris frustra ad
 invicem fortius teruntur, superficies utriusque cinnaba-
 rina fieri debet.

§. XXXIII.

Mars durissimum licet metallum benignioribus
 tamen menstruis auscultat, sicque multiplici modo in

usus medicos trahitur. Præparata autem sunt sequentia: *bezoardicum martiale*; quod rite præparatum ex albo quodammodo rubescit & indicat, id ipsum ex solo ferro esse factum. *Croci martis aperitivi* probitas in sufficiente calcinatione latet, quam produnt color ad flavedinem vel rubedinem accedens, gravitas & densitas ipsius pulveris, sapor falsus & non nihil vitriolicus. In *croci martis adstringentis* exploranda bonitate iisdem experimentis fidendum non est, quia ut scite monet RICHTERVS ^{bb} omnes croci martis adstringentes tractu temporis fiunt aperitivi. *Tinctura martis* variæ ut WEDELII, ETNERI, vere tales non sunt, sed de cupro participant, quod quippe cœruleus ipsarum color prodit, qui additione spiritus vitrioli perit cum sub secuta præcipitatione, cum alias ferro existente solo, color in flavedinem deberet mutari.

§. XXXIV.

Ex stanno hic nihil occurrit nisi *bezoardicum joviale*, cuius non aliud signum characteristicum, quod probitatem declarat, quam colorem cœruleum novimus.

§. XXXV.

Antimonium crudum, *stibium* veteribus dictum, quod cum prioribus (§. 25. 33.) sub eodem ordine (§. 24.) continetur, ex minera sua fufum, est minerale nigrum, manus tingens, ponderosum quidem, sed simul rarum, fragile, nitorem habens, striis instructum acus metallicas representantibus, nullius saporis vel odoris, medicamentorum pharmaceutico-chymicorum feracissimum. Ad

^{bb} l. c. vid. §. 2. not. g.

Ad præparata referimus *regulum antimonii simplicem, & martialem*, cujus posterioris bonitas innotescit ex scoriis ejus flavis pellucidis, instar succini impuri. Cavendum vero, ne sæpius iterata fusione hujus reguli cum tartaro & nitro, per novas scorias expulsi omniem martis substantiam expellamus, sicque loco reguli martis multo labore simplicem obtineamus, ferrum enim his scoriis maximam partem jungitur. Ad præparata antimonii pertinet etiam *butyrum antimonii*, quod est causticum præsentissimum faciens escharam omnium celerrime, cito etiam separabilem. Bonitas cognoscitur si facile liqueat in aëre humido, pelluciditatem suam amittit & pulverem candidum ad fundum præcipitat. De notis characteristicis genuini *antimonii diaphoretici* * auctores

D 3 discor-

* Licet quemque suo abundare sensu lubenter permit-
tamus, non possumus tamen non, quin antimonium
diaphoreticum jungamus triæ medicamentorum
terreorum, quæ præter meritum a quibusdam exilio
multantur, & ceu calces effectæ rejiciuntur. Præter
meritum jure dicimus; quia censores tales rigoroſi
diffiteri nequeunt, antimonium dupla parte mixtum
cum purgantibus horum vires re ipsa acere, ut vide-
mus in pulvere CORNACHINI. Et quid quæſo an-
timonium diaphoreticum aliud est, quam pars anti-
monii regulina, nitro insperſo calcinata, quæque proin
aliquid nobilius in se recondere debet quovis alio ab-
ſorbente; probante id ipsum experientia clinica,
quam si quis unquam exercuit noverit, antimonium
diaphoreticum nunquam leni virtute sudatoria
deſtitui. Cl. NEVMANNVS Lect. Chym. de antim. p.
353. valde indignatur omnibus iis, qui antimonium
diaphoreticum pro terra inani habent. Liceat ſuis
uti verbis: quod vero, inquit, antimonium dia-

discordes invenimus, WEDELIVS ꝑ eo melius & fir-
 rius judicat, quomagus candicat, cum vero hic color non
 a majori vel minore elutritione, sed potius a longiore
 vel breviori fusione in igne dependeat, illudque anti-
 monium diaphoreticum, quod diutius in igne tracta-
 tur semper magis pallefcatur, apparet hunc colorem in-
 dicare plures sulphureas particulas, expulſis jam pri-
 mum arsenicalibus, fuiſſe proſtigatas, adeoque bonitatis
 judicium præbere.

§. XXXVI.

Vapores variorum metallorum, quæ invicem fu-
 ſa ad campanas & tormenta bellica conficienda adhi-
 bentur, furnis fuſoriis accreta ſui generis cruſtam me-
 tallicam interne politam, externe ſcabram formant,
 quæ ex furnis ſeparata *tutiam* ſeu *cadmiam factitiam*
 conſtituit. Hæc optima cenſetur, quæ fruſtis, ſive lami-
 nis conſtat craſſis, intus pallide flavefcentibus, extus
 murini coloris & granulatis, non admodum fragilibus.

§. XXXVII.

phoreticum mera ſit terra damnata & calcaria, quæ in
 C. H. non aliam exferit virtutem, ac forſitan tubuli
 fictiles tabaci pulveriſati, ut quidam docere audent, ab-
 ſurdum & aperte falſum eſt, dum effectus quotidiani
 contrarium demonſtrant, & hoc præparatum cer-
 ta encheyreſi non ſolum in regulum, ſed quoque in
 antimonium crudum reduci poſſit. Adeo ut ejuſmodi
 cenſores, qui ſane in proſcribendis tot ſuperfluis, qui-
 bus onerantur magis quam ornantur pharmacopolia,
 non ſine laude operam collocant, comparandi veni-
 ant hominibus, qui ad eradicanda ex hortis zizania
 conducti, præter inutiles etiam bonas & medicamen-
 toſa virtute præſtantes plantas ſimule vellunt.

cc Diſſ. de antimonio diaphoretico. p. 14.

§. XXXVII. Tertia regni fossilis classis (§. 4.), quæ terras & lapides aggregatos, partim lapideis, partim salinis & metallicis constantes particulis, sistit, sub se comprehendit non solum omnes terras pulverulentis particulis coacervatas, sed & concretorum & petrificatorum infinitum numerum, ex quibus si terras paucas pulverulentas excipimus, nihil fere in usus cedit medicos. Terrarum pulverulentarum genera officinis suppediant sic dictas *terras medicinales*, quæ omnes ex natura generum suorum recte distinguuntur in argillaceas, cretaceas & lapidasas. Argillaceæ particulis lubricis, plus minus pinguedinosis, tenaciter coherentibus constant, & ab aqua in lutum solvuntur. Hujus generis est *bolus Armena*, cujus notæ sunt superficies polita, mollis, non arenosa, color rubicundus splendens, degustata lingvæ adhærens, manducata instar butyri in ore solubilis, sapor pingvis, subadstringens. Eiusdem generis quoque sunt *terra sigillata* variæ imprimis *Lemnia*, quæ præter allegata criteria hoc habet peculiare, quod madefacta frustulatim concidat. *Terra Samia* debet esse saporis dulcis subadstringentis. *Terra Silesiaca Strigensis* hujus quoque loci, notante P. A. VOLKMANNO ^{dd} sequentes exhibet notas: colorem flavescentem, substantiam pinguem, facile solubilem, vesiculas protrudentem si saliva irrigatur, diffractionem in frustula cum sonitu ad parietes vitri allidentia, si vitro vino pleno, injiciatur. Terræ margaceæ magis naturæ, utpote quæ in aqua non solvuntur, sunt *terra Tripolitana*,
libomari

^{dd} Silesia subterranea. Leipzig 4. 1720. p. 277.

libomarga, lac luna f. agaricus mineralis, qui ultimus in igne nec funditur, nec alienum colorem acquirit. Denique colophonis loco hic monemus specificam gravitatem harum terrarum infallibilem bonitatis hic suppeditare notam, ut exemplo lactis lunæ, boli Armenæ & terræ sigillatæ ex ipsa adjecta tabula statim patet.

§. XXXVIII.

Nihil jam superest, quam ut promissas tabulas staticas ram terreorum quam plerorumque salium, quæ lucem non contemnendam in criteriis bonitatis horum medicamento- rum determinandis, augendis, accendunt, ea fidelitate, qua instituta sunt experimenta tradamus, æqui lectoris iudicio relicturi, quo usque bene vel male hoc in negotio proces- simus. Attinet vero monere, nos hic assumsisse æque cruda quam preparata varia, quæ ultima ne adulterii nota suspecta forent, dexterrimus quidam pharmacopæus nobis communi- cavit. Præterea omnia ponderata subjecta per duas horas sic- cavimus in aere calido LX. graduum thermometri Fahren- heitiani maximi; quo facto in pollinem, non vero nimis sub- ritem contrivimus & salia & terras, ut vasculo, quo ponde- rarentur facile adaptari possint. Ad molem in pondere de- terminandam parari curavimus vasculum cubicum orichal- ceum accurate unius pollicis cubici mensuræ decimalis pe- dis Rhenani. Tandem vasculum salibus & terris non so- lum conquisatione, sed etiam pulveres libere inmittendo & ad horyzontem vasculi abstergendo, replevimus, quod utrumque ter repetendo invenimus repletionem per con- quisationem vasculi pondere variare admodum, alteram vero methodum sæpe repetitam ad unum usque granulum incidisse, quare huic posteriori per omnia experimenta in- hæsimus. Salia cæteroquin & terrea regni animalis & ve- getabilis his tabulis juncta duntaxat ad amplificandas ta- bulas assumpta fuere.

FINIS.

Tabula statica terreorum regni animalis & mineralis
eorumque preparatorum.

	Drach.	Gran.		Drach.	Gran.
1 Succinum preparatum.	2	22	27 Dens Hippopotami pt.	6	6
2 Ungula alcis. ppt. -	2	31	28 Unicornu marinum pt.	6	8
3 Lapides ☉ ppt. -	2	46	29 Crocus martis	6	36
4 Testa Ovor. calcinat.	2	58	30 Mandib. lucii pisc. pt.	6	46
5 Concha ppt. - -	3	45	31 Bolus Armena	6	49
6 Lac lunæ - - -	4	8	32 Sulphur crudum -	6	57
7 Lumbric. terrestr. ppt.	4	9½	33 Dentés apri pt. - -	7	12
8 Milleped. ppt. - -	4	16	34 Terra figillata	7	20
9 Sanguis hirci - -	4	26	35 Osteocolla - -	7	56½
10 Tutia ppt. - - -	4	28	36 Aethiops mineralis	9	21
11 Cystall. mont. ppt.	4	35	37 Lapis hamatitici -	9	48
12 Corn. C. ust. - - -	4	46	38 Cinnabaris nativa	17	41
13 Mater perl. ppt. -	4	47	38 Cinnabaris antimonii	18	1
14 Sarcocolla - - -	4	50½	49 Cinnabaris factitia	18	18
15 Antimonium diapho- reticum - - -	4	56½	41 Lithargyrium -	22	24
16 Antihecticum Poterii	5	6	42 Mercurius dulcis -	28	56
17 Unicornu fossile ppt.	5	6			
18 Tali leporis ppt. -	5	9			
19 Cerussa antimonii	5	11			
20 Bezoard. Joviale -	5	24			
21 Antim. diaph. ♂ -	5	26			
22 Flores sulphuris -	5	26½			
23 Lap. percar. ppt. -	5	27			
24 ♀ Antim. auratum	5	28			
25 Bezoard. minerale	5	32			
26 CC. philos. ppt. -	5	36			

Tabula statica salium regni mineralis & vegetabilis
eorumque præparatorum.

	Drach.	Gran.		Drach.	Gran.
1 Sal Anglicum f. Epfo- nienſe vulgare. -	4	1	19 Sal prunellæ - -	6	28
2 Alumen uſtum -	4	14½	26 Alumen crudum -	6	42
3 Sal Tartari - -	4	29	21 Nitrum depuratum	7	14
4 Sal culinare - -	4	45	22 Sal gemmæ - -	7	20
5 Sacharum Canarienſe albiſſimum - -	5	24	23 Sal Carolinarum -	7	31
6 Sal feydfchutfchenſe f. Bohemicum amarum	5	25	24 Vitriolum Cyprium	8	-
7 Sal geniſtæ - -	5	44	25 Sacharum Saturni -	8	31
8 Sal abſynthii - -	5	58	26 Tartarus Vitriolatus	9	56
9 Sal Centaur. minor.	6	1	27 Arcanum duplicatum	10	21
10 Sal Ammoniacum -	6	3	28 Sal polychreſtum -	10	40
11 Vitriolum Bohemicum	6	8			
12 - - Anglicum	6	10			
13 Borax - - -	6	11			
14 Tartarus Tartariſatus	6	11			
15 Sal Cardui benedicti	6	12			
16 Nitrum crudum -	6	15			
17 Nitrum antimonia- tum - - -	6	24			
18 Cryſtalli tartari -	6	26			

Nr. 19 als Titel nicht zu
identifizieren!

01 A 6537

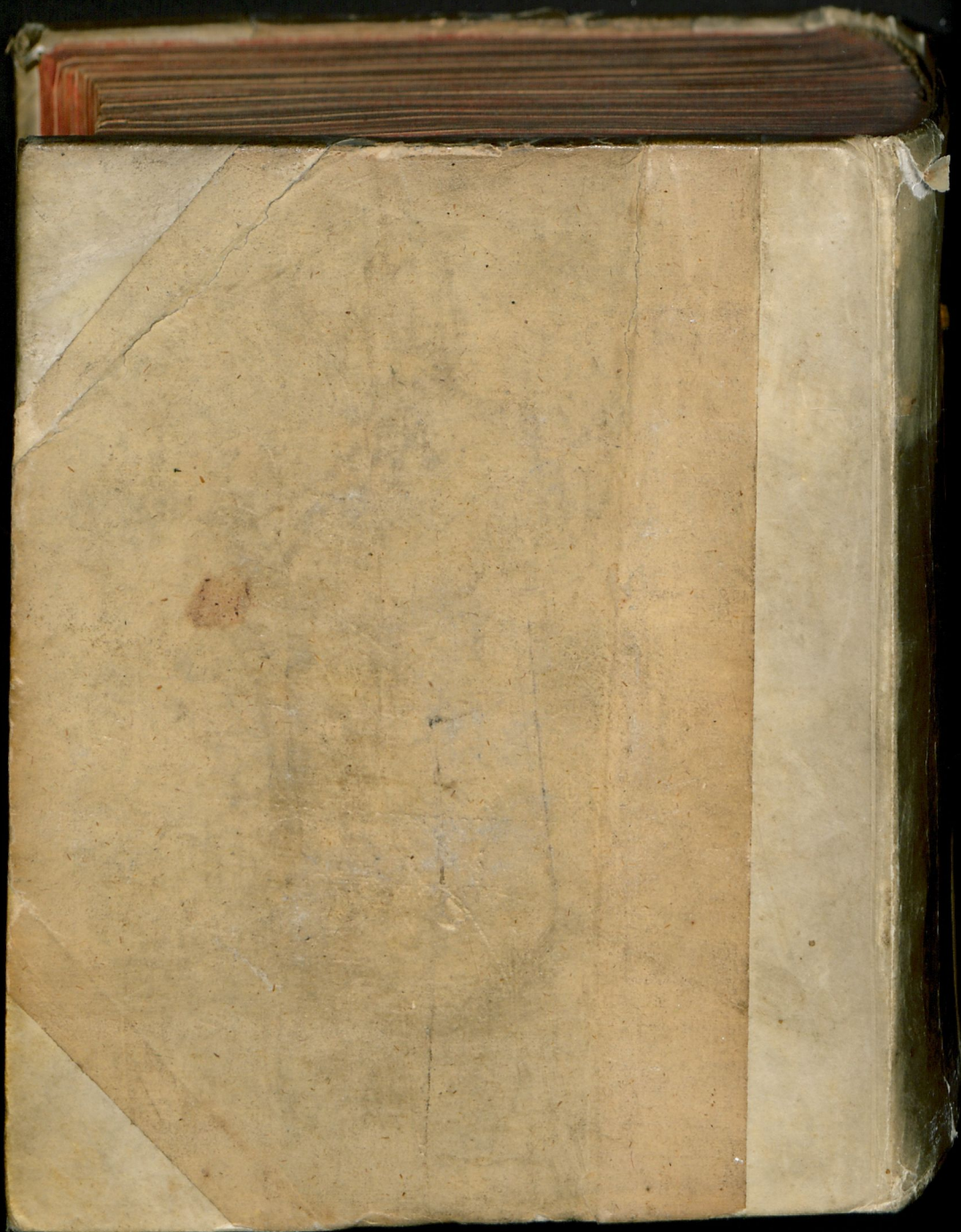

f

TA-70L

hier Stock 12 bis her verknüpft

1007

40.

40

DISPV TATIO INA VGVRALIS
MEDICO - PHARMACEVTICA
SISTENS
LAPIDEM LYDI VM
MEDICAMENTORVM
BONAE NOTAE
REGNI MINERALIS
QVAM
AVCTORITATE ET CONSENSV
GRATIOSISSIMAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
CAROL. AVGVSTO à BERGEN.
MED. DOCT. ET PROF. PVBL. ORD.
EIVSD. FAC. h. t. DECANO
PROMOTORE AD CINERES COLENDO
PRO GRADV DOCTORIS
LEGITIMO MODO OBTINENDO
D. XXI. DECEMB. MDCC XLII. H. L. Q. S.
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBICIT
AVCTOR ET RESPONDENS
CAROL. CHRISTIAN. BRVMBEY,
Anhaltino - Bernburgensis.

FRANCOFVRTI AD VIADRVM,
Litteris PHILIPPI SCHWARTZII, Acad. Reg. Typ.

